Interview

Folkert Oldersma

Voetreis tegen vergeten

Schrijven tegen vergetelheid

Op een zonnig terras aan de grootste grasbrink van Europa ontmoet ik Folkert Oldersma. De koffie staat op tafel, om ons heen wandelen toeristen en rijden fietsers voorbij. Het is een rustige plek voor een gesprek over een onderwerp dat allesbehalve rustig is: wat gebeurt er wanneer je geconfronteerd wordt met beginnende dementie en je langzaam het vertrouwen in je eigen geheugen verliest?

Aanleiding is *Voetreis tegen vergeten.* We praten over schrijven, over de werking van het geheugen en over de behoefte iets van jezelf achter te laten.

Folkert glimlacht even en zegt: *"Alles wat je hebt meegemaakt, gevoeld en geleerd, is toch niet voor niets geweest?"*

Dat verlangen vormt de drijvende kracht achter het boek. Geen autobiografie, benadrukt hij, maar een reconstructie waarin werkelijkheid en verbeelding elkaar aanvullen. Niet om een leven nauwkeurig vast te leggen, maar om dichter bij een menselijke waarheid te komen. *"Ik wilde een heel persoonlijk boek schrijven," vertelt hij, "maar tegelijk de vrijheid hebben om van de werkelijkheid af te wijken."*

Die vrijheid zie je terug in de gekozen vertelvorm. Die keuze ontstond pas tijdens het schrijven. *"In de ik-vorm bleef ik te dicht op mijn hoofdpersoon zitten. Door de zoon als verteller op te voeren, kon ik afstand nemen én laten zien hoe verschillend mensen naar hetzelfde leven kijken."*

Juist dat spanningsveld maakt *Voetreis tegen vergeten* bijzonder. Het gaat niet alleen over een man die geconfronteerd wordt met de kwetsbaarheid van zijn geheugen, maar vooral over de vraag wat een mens nalaat. Wat blijft er over wanneer de samenhang van een leven langzaam afbrokkelt? Kunnen woorden iets bewaren wat het geheugen dreigt kwijt te raken? Het zijn vragen waarop Folkert geen definitieve antwoorden geeft. Hij nodigt de lezer uit ze zelf mee te nemen tijdens de wandeling die Fedde onderneemt.

Een hoofd vol verhalen

"Ik zocht een arena waarin iemand al wandelend terug kon kijken op zijn leven."

Voor Folkert begint *Voetreis tegen vergeten* niet met een plot, maar met een zoektocht. Hij zocht naar een vorm waarin een man al wandelend zijn leven kon overdenken, terwijl het geheugen waarop hij vertrouwt steeds minder vanzelfsprekend wordt. Tijdens het wandelen dienen zich gedachten aan, roept het landschap associaties op en ontstaan onverwachte verbanden. *"Onderweg kom ik vaak op verrassende oplossingen voor mijn schrijven,"* vertelt hij. *"Zo ontstonden ook de wandelende hoofdpersoon en de constructie met de zoon."*

Fedde is nieuwsgierig naar de wereld. Een straatnaam, een hunebed of een ontmoeting onderweg kan uitgroeien tot een verhaal over geschiedenis, taal, natuur of een gebeurtenis uit zijn eigen leven. Zo ontstaat een mozaïek van kennis, observaties en persoonlijke ervaringen dat langzaam laat zien wie hij werkelijk is.

Waarom een zoon de verteller werd

Aanvankelijk was Fedde zelf de verteller. Toch voelde dat voor de schrijver niet goed. *"In de ik-vorm bleef ik te dicht op mijn hoofdpersoon zitten."*

Door de zoon als verteller te kiezen, veranderde het perspectief ingrijpend. Hij leest de achtergelaten schriftjes van zijn vader, probeert zijn gedachten te begrijpen en vult de hiaten aan met zijn eigen waarnemingen. Daarmee ontstaat niet één waarheid, maar meerdere werkelijkheden naast elkaar. "Andere mensen kijken anders naar je dan jijzelf. Dat wilde ik laten zien."

Wanneer het geheugen je in de steek laat

Folkert raakte ooit zelf een dag lang zijn geheugen kwijt door een Transiënte Globale Amnesie (TGA). Die ervaring liet hem niet meer los.
"Er was niets. Je functioneert, maar je legt niets vast. Achteraf besefte ik hoe bepalend ons geheugen is voor wie we zijn."

Die fascinatie groeide uit tot een zoektocht naar de werking van het geheugen. Tijdens zijn research ontdekte hij hoe selectief onze hersenen zijn. Ze bewaren niet alles, vullen aan, verdringen en kleuren gebeurtenissen in. *"De hersenen kunnen zelfs een leugenmachine zijn,"* zegt hij met een glimlach. *"Wat is eigenlijk waar?"*

Voor Fedde wordt die wetenschap extra confronterend. Nu het nog kan, probeert hij vast te leggen wat voor hem van betekenis is.

Wat laten we eigenlijk achter?

"Je bent pas echt dood als niemand meer over je praat of aan je denkt."

Schrijven is voor hem daarom meer dan verhalen vertellen. Het is ook bewaren. Niet uit angst om vergeten te worden, maar vanuit de wens iets door te geven. Aan kinderen, aan lezers, aan iedereen die zich ooit afvraagt hoe hij zelf zou omgaan met verlies, tijd en vergankelijkheid.

Voetreis tegen vergeten nodigt niet uit tot snelle antwoorden. Het stelt vragen die nog lang blijven rondlopen, ook nadat de laatste bladzijde is omgeslagen.

Voor Folkert draait Voetreis tegen vergeten uiteindelijk niet om dementie alleen. Het gaat om de vraag hoe we terugkijken op ons leven en wat we daarvan willen doorgeven. Misschien is dat wel de belangrijkste reis die Fedde onderneemt — en de vraag die de lezer na afloop voor zichzelf mag beantwoorden.

Boekgegevens

ISBN 9789493560055

NUR 301

Prijs € 25,00
Info ambi@ambilicious.nl

Auteur ontmoeten?

E-mail
ambi@ambilicious.nl

Voor lezingen, signeersessie en meet & greets.

Stap voor stap. Het heden vervaagt. Het verleden herleeft.